

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xliyeva Gulrux Dovron qizi	
Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISB BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIM LARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIYA VA SUPERORDINATSIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich	
Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich	
Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	

ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS	102
Tolqin Imomqulov	
Ulugbek Turaqulov	
INNOVATION MECHANISMS ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov	
O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева	
OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEKANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISH HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich	
KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich	
O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожихонов Жавохир Алимджанович	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna	
HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEKANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI	164
Yusupova Nigina Djurayevna	
O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich	
АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS)	182
Мурадов Бахром Акрамжанович	
Машарипов Масуд Нуможонович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	187
Тураева Сурия Тельмановна	
Мерзайтова Хилола Наби кизи	
TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	

TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODEL ASOSIDA HISOBGA OLISH METODIKASI	210
Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLISH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna	
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich	
DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich	
DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich	
ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich	
AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li	
NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTSIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILY SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich	
IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIY TAJRIBASI	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi	
DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi	
ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich	
ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li	

TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRINI BOJXONA NAZORATI MAQSADLARIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	303
Kilichov Nazar Bafojevich	
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	
VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY HISOBOT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	310
Botirov Lazizbek Botirovich	
KATTA MA'LUMOTLAR ASOSIDA TURISTIK XIZMATLARGA BO'LGAN TALABNI PROGNOZLASHNING IQTISODIY-MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	314
Temirov Elyor Iskandarovich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI SAMARADORLIGINING IQTISODIY MOHIYATI.....	322
Marpatov Shavkat Mavlonxonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA AJRATILAYOTGAN BANK KREDITLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	328
Alijonov Ilyosbek Alijonovich	
THE ECONOMIC CHARACTERISTICS OF NON-PERFORMING LOANS AND THEIR IMPLICATIONS FOR BANK OPERATIONAL EFFICIENCY	334
Rustamov Jonibek Ravshanbek o'g'li	
IQTISODIY TARMOQLAR RIVOJIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION KREDITLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	341
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
TASHQI SAVDONI BOZOR NAZARIYASI ASOSIDA MINTAQANING BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI	346
Dilnoza Ochilova Ismoil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SINERGIK SAMARALARINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	351
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
LOGISTIK TERMINALLAR FAOLIYATINI EKSPERT BAHOLASH USULI ASOSIDA TADQIQ ETISH.....	357
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li	
Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA XIZMATLAR SOHASINING IJTIMOIIYQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA HUDUDIIY TAFOVUTLAR DARAJASI.....	367
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich	
Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIYQTISODIY OMILLARNING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI STATISTIK BAHOLASH	373
Maxmatqulova Hikoyat G'iyosiddin qizi	
DIGITAL NOMADS AND THE CHANGING FACE OF GLOBAL TOURISM	379
Sirojiddinova Shahrizoda Davronovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	385
Sharipov Tohir Miraximovich	
URGANCH JAMOAT TRANSPORTI YO'NALISHLARINING MURAKKABLIK DARAJASINI BAHOLASH USLUBI	390
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi	
AUDIT O'TKAZISH USLUBIYOTINI KORXONANI HAYOTIIY AYLANISH BOSQICHLARI TAHLILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBNING MOHIYATI	395
Muydinov Erkin Djamaldinovich	

HUDUDLARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI	399
Raximov Jo'rabek Raximovich	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	405
Mahmatrayimov Shahzod	
HUDUDLAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARIDA RAHBAR KADRLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	410
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTON TASHQI SIYOSATIDA KO'P VEKTORLILIK: XITOIY, ROSSIYA VA G'ARB O'RTASIDA MUVOZANATNI TA'MINLASH STRATEGIYASI	419
Omonova Maxliyo	
Haydarova Malika	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	423
Djalalova Durdona Dilshodbekovna	
QURILISHDAGI IQTISODIY TEJAMKORLIK ASOSIDA LEGO G'ISHT MATERIALLARINI TAHLIL QILISH	427
Askarov Xasanjon	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISH TAJRIBASI	432
Matkarimov Mansur	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	439
Madrakhimov Kakhramon	
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE GLOBAL LABOR MARKET.....	445
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Xamrayeva Sevinch Ikromjonovna	
ROBOTLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI: ISH O'RINLARINING QISQARISHI YOKI YANGI KASBLAR TRANSFORMATSIYASI.....	451
Usmonov Farrux Furqatovich	
Azimov Mirsaid Salimovich	
TASHQI IQTISODIY FAOLIYATDA NOTARIF CHORALARNI QO'LLASHDA XAVFNI BOSHQARISH TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	456
Muzaffarov Azimjon Ashraf o'g'li	
EXAMINING LEADERSHIP DIFFERENCES BETWEEN FEMALE AND MALE MANAGERS.....	460
Dilafruz Kuchkorova	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI MHXS (MOLIYAVIY HISOBNING XALQARO STANDARTI) TALABLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	468
Abdimurodov Baxrom Ochilovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	473
Abdukarimova Muslima Abduaziz qizi	
HUDUDLARDA TURIZMNI IMMERSIV TAJRIBALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	477
Kasimova Yulduz Baxtiyorovna	
DAVLAT TIBBIY SUG'URTASIDA STRATEGIK XARID: PASSIV MOLIYALASHTIRISHDAN STRATEGIK XARIDGA O'TISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	485
Kilichev Fazliddin Usmanovich	
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА В РЕГИОНАХ УЗБЕКИСТАНА.....	493
Шадманова Мадинахон Омонулла кизи	

ОТ УПРАВЛЕНИЯ МЕРОПРИЯТИЯМИ К УПРАВЛЕНИЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМ КАПИТАЛОМ: DATA-INFORMED МОДЕЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕАУДИТОРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УНИВЕРСИТЕТАХ УЗБЕКИСТАНА.....	501
Сабилов Алишер Саибович	
ИЗУЧЕНИЕ БЮДЖЕТИРОВАНИЯ И КОНТРОЛЯ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА В ООО «SATURN METAL»	509
Мусаева Шоира Азимовна	
О'ZBEKISTON IQLIM SHAROITIDA DONADOR O'G'ITLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	518
Boltayev Baxriddin	
О'ZBEKISTON SHAROITIDA ZAMONAVIY TURIZM TALABLARIGA MOS TURISTIK RESURSLAR SALOHİYATI	525
Suyunov Alijon	
BOSHQARUV MEXANIZMLARING RAQOBAT STRATEGIYASI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	530
Islomov Shuhrat Ma'rufjonovich	
Nabiyeva Zumrad Zafarovna	
CRM TIZIMINING NAZARIY-ASOSIY TAMOIYILLARI VA ULGURJI SAVDODA ROLI	536
Islomov Shuhrat Marufjonovich	
Raimova Diyora Botirovna	
INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF THE TRANSFORMATIONAL MODEL OF THE DIGITAL ECONOMY UNDER GLOBALIZATION	541
Abruyeva Xilola Sherbekovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA RAHBAR KADRLAR TAYYORLASHDA MENTORLIK TIZIMINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI	551
Xurshida Maxmadaminova	
EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI BIOIQTISODIYOT TIZIMINI RIVOJLANTIRISH	556
Odiljonov Turoopjon Erkinjon o'g'li	
AGRAR SEKTORDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI SAMARADORLIGIGA HUDUDIY OPTIMALLASHTIRISH YONDASHUVI	560
Qurbonov Alisher Boboqulovich	
TABIIY MONOPOL KORXONALARNI BOSHQARISHNING INNOVATION TASHKILIYIQTISODIY MODELINI ISHLAB CHIQRISH	568
Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
O'ZBEKISTONDA EKOTURIZM RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY TAHLIL QILISH	575
Shoraximov Shomansur Shomaxmudovich	
KICHIK TADBIRKORLIK FAOLIYATI BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI	582
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KORPORATIV KREDITLASHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	590
Yuzbayeva Shaxsanam Ma'rufovna	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KUTUBXONA TIZIMIDA PLATFORMA JORIY ETISHNING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI	595
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
HUDUDLARDA SOLIQ XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ARIMA MODEL ASOSIDAGI PROGNOZ SSNARIYLARI	602
Mamatraimov Uchqun Xushmamatovich	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA INNOVATION YANGILIKLARNI QO'LLASH	607
Umaraliyeva Nasiba	

O'ZBEKISTONDAGI DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING AHAMIYATI.....	610
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li	
TASHQI SAVDONI RIVOJLANTIRISHDA KLASTERNING AHAMIYATI VA MINTAQA IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI.....	616
Latipov Xursandbek Durdiboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARUVNI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR	622
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR HISOBINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	627
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li	
INNOVATSION MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	631
D. M. Kallibekov	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINING EKONOMETRIK MODEL VA ISTIQBOL PROGNOZI («NKMK» AJ MISOLIDA).....	635
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
KORXONALAR STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING TASHKILII-IQTISODIIY MEKANIZMI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA ZAMONAVIIY TENDENSIYALAR.....	641
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA ISHLAB CHIQARISH RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI KOMPLEKS DIAGNOSTIKA QILISH	647
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIYUSLUBIIY ASOSLARI.....	653
Sobirov Shohruh Shuxratovich	
SUT QORAMOLCHILIGIDA SUT TANNARXI O'ZGARISHINI OMILLI TAHLIL QILISH VA UNI PASAYTIRISH IMKONIYATLARI	658
Abduganiyeva Dildora Bobir qizi	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МЕХАНИЗМА ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	663
Алманов Хуршид Исмоилович	
O'ZBEKISTON TURIZM SOHASIDA MEHMONXONA XO'JALIKLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA TAHLILI	670
Rahimov Hasan Abdusaitovich	
UO'K (UDC): 657.421.3:004 AKT SOHASIDA NOMODDIY AKTIVLAR HISOBI VA AUDITINING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI.....	674
Ishankulov Izzatilla Nurillayevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION FAOLLIK VA KAMBAG'ALLIK KO'RSATKICHLARI DINAMIKASINING TIZIMLI TAHLILI (2019–2024-YILLAR).....	679
Amrullayev Dadaxon	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA INVESTITSIYALARNING ROLI.....	684
Haydarova Shoxista Davronovna	

YENGIL SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA INVESTITSİYALARNING ROLI

Haydarova Shoxista Davronovna
Termiz davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalar hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Chunki investitsiyalar korxonaning ishlab chiqarish quvvatini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, mahsulot sifatini yaxshilash, tannarxni pasaytirish va yangi bozorlarga chiqish imkoniyatini kengaytiradi. Ayniqsa, yengil sanoatda texnologik investitsiyalar muhim ahamiyatga ega. Masalan, zamonaviy to'qimachilik, tikuvchilik va trikotaj uskunalariga investitsiya kiritish bir vaqtning o'zida ishlab chiqarish hajmini oshirish, mehnat xarajatlarini kamaytirish va mahsulot sifatini yaxshilash imkonini beradi. Ushbu jarayonni ilmiy tahlil qilish, uning xususiyatlarini aniqlash, mavjud muammolarni o'rganish hamda ularning yechimlariga qaratilgan ilmiy tavsiyalar ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan shu masalalarni ilmiy tahlil qilish maqsad qilingan.

Kalit so'zlar: investitsiya, moliyalashtirish, raqobat muhiti, rag'batlantirish, investitsiya siyosati, yengil sanoat, moliyaviy instrument, xarajat, chegirib tashlash, moliyaviy qo'llab-quvvatlash.

Аннотация. Инвестиции являются одним из решающих факторов обеспечения конкурентоспособности предприятий лёгкой промышленности. Они способствуют увеличению производственных мощностей, внедрению современных технологий, повышению качества продукции, снижению себестоимости и расширению возможностей выхода на новые рынки. Особое значение в лёгкой промышленности имеют технологические инвестиции. Инвестирование в современное текстильное, швейное и трикотажное оборудование позволяет одновременно увеличивать объёмы производства, сокращать трудовые затраты и повышать качество продукции. Научный анализ данного процесса, выявление его особенностей, определение существующих проблем и разработка научных рекомендаций, направленных на их решение, являются актуальными задачами современного этапа развития лёгкой промышленности. Целью данной статьи является научный анализ указанных вопросов.

Ключевые слова: инвестиции, финансирование, конкурентная среда, стимулирование, инвестиционная политика, лёгкая промышленность, финансовый инструмент, затраты, вычет, финансовая поддержка.

Abstract. Investment is one of the decisive factors in ensuring the competitiveness of light industry enterprises. Investments contribute to increasing production capacity, introducing modern technologies, improving product quality, reducing production costs, and expanding opportunities to enter new markets. Technological investment is particularly important in the light industry. Investment in modern textile, garment, and knitwear equipment makes it possible to simultaneously increase production volumes, reduce labor costs, and improve product quality. Scientific analysis of this process, identification of its specific characteristics, determination of existing problems, and development of scientific recommendations aimed at addressing them are among the pressing issues of the current stage of light industry development. Therefore, this article aims to provide a scientific analysis of these issues.

Keywords: investment, financing, competitive environment, incentives, investment policy, light industry, financial instrument, costs, deduction, financial support.

KIRISH

Ma'lumki, investitsiyalar korxonaning ishlab chiqarish quvvatini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, mahsulot sifatini yaxshilash, tannarxni pasaytirish va yangi bozorlarga chiqish imkoniyatini kengaytiradi. Yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalarning roli korxonalarning ishlab chiqarish, texnologik, innovatsion, inson kapitali va eksport salohiyatini modernizatsiya qilish orqali mahsulot

tannarxini optimallashtirish, sifat va mehnat unumdorligini oshirish hamda ichki va tashqi bozorlarda barqaror raqobat ustunligini shakllantirishdan iborat.

Shuningdek, ushbu mavzuni ilmiy tadqiqotda «investitsiyalar → raqobatbardoshlik» bog'liqligi asosida baholash uchun investitsiya hajmi, investitsiya samaradorligi, asosiy fondlarning yangilanish koeffitsiyenti, mehnat unumdorligi, mahsulot tannarxi, eksport ulushi, innovatsion mahsulot ulushi va rentabellik kabi ko'rsatkichlardan foydalanish mumkin.

Bugungi kunda yengil sanoat tarmog'iga investitsiyalarni jalb qilishda muhim amaliy choralar ko'rilishiga qaramasdan, bugungi islohotlarning hozirgi sharoitida yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalarning rolini institutsional-moliyaviy jihatdan tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalarning rolini oshirish bilan bog'liq munosabatlar xorijlik olimlardan: M.E.Porter, P.Krugman, J.Barney, C.K. Prahalad, D.J.Teece, G.Pisano, A. Shuen¹ kabi olimlarning ilmiy ishlarida tahlil qilingan bo'lsa, mahalliy olimlarimizdan: I.Toshpulatov, A.Nazarova, A. Burxanov, M.Baltabayev, N.Haydarov² kabi olimlarimizning ilmiy tadqiqotlarida birmuncha e'tibor qaratilgan. Shu bilan birgalikda bugungi kunda keyingi islohotlar davrida qo'yilayotgan masalaning ilmiy tomonlariga yetarlicha e'tibor berilmaganligini ham ta'kidlash zarur, shundan kelib chiqqan holda mazkur maqolaning asosiy negizi sifatida O'zbekistonda yengil sanoat tarmog'iga investitsiyalarni jalb qilish tizimining institutsional-moliyaviy tahlil qilish asos qilib olindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekistonda yengil sanoat tarmog'iga investitsiyalarni jalb qilish tizimining institutsional-moliyaviy tahlili bilan bog'liq tadqiqotlarda ilmiy tadqiqotlarni tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodologiyasi doirasida ko'p qo'llanilib kelinadigan tadqiqot usullaridan keng foydalanishni taqozo etadi. Jumladan, deduksion yoki induksion, sintez va tahlil, guruhlash va qayta ishlash, dialektik, abstrakt, mantiqiylik, taqqoslama, abstrakt-mantiqiy fikrlash hamda statistik usullardan keng foydalaniladi. Tadqiqotda mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar qisqa tahlil qilinadi, ular umumlashtiriladi, yengil sanoat korxonalarida raqobat muhitini ta'minlashda investitsiyalarning roli ilmiy jihatdan tahlil qilinadi va bunda ilmiy tadqiqot metodologiyasining usullaridan foydalaniladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda yengil sanoatni, ayniqsa, to'qimachilik va tikuv-trikotaj tarmog'ini rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanish so'nggi yillarda xomashyoni eksport qilishdan yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqarishga o'tishning asosiy vositalaridan biriga aylandi. Bu yondashuv korxonalar raqobatbardoshligini faqat ishlab chiqarish hajmi orqali emas, balki texnologiya, mahsulot sifati, mehnat unumdorligi, eksport va qo'shilgan qiymat orqali ta'minlash imkonini bermoqda.

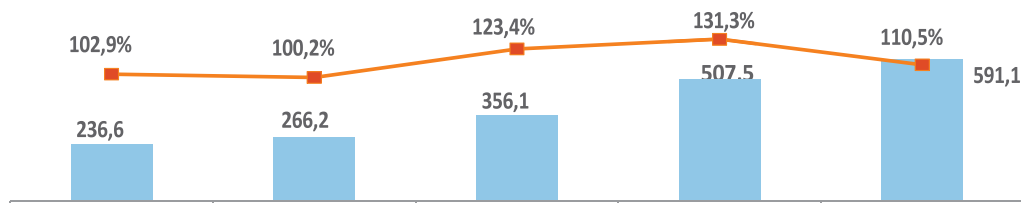
O'zbekistonda yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalar rolini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar tarmoqni xomashyoga yo'naltirilgan ishlab chiqarish modelidan yuqori qo'shilgan qiymatli, texnologik va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish modeliga o'tkazishga qaratilgan. Bunda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, zamonaviy texnologik uskunalarni joriy etish, klasterlarni rivojlantirish, paxta xomashyosini chuqur qayta ishlash, tayyor mahsulot ishlab chiqarish va eksport infratuzilmasini rivojlantirish asosiy mexanizmlar bo'lmoqda. 2025-yilda tarmoqqa 2,1 mlrd dollar xorijiy investitsiya o'zlashtirilishi va eksportning 2,5 mlrd dollarga yetishi ushbu investitsion siyosatning amaliy natijalarini ko'rsatadi.

1 Porter M.E. Txe Kompetitive Advantage of Natiyons. — New York: Free Press, 1990., Porter M.E. Kompetitive Advantage: Kreating and Sustaining Superior Performance. — New York: Free Press, 1985., Krugman P. Kompetitivebness: A Dangerous Obsession // Foreign Affairs. — 1994. — Vol. 73, No. 2. — P. 28–44., Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // Journal of Management. — 1991. — Vol. 17, No. 1. — P. 99–120., Prahalad C.K., Hamel G. Txe Core Competence of the Corporation // Harvard Business Review. — 1990. — Vol. 68, No. 3. — P. 79–91., Teece D.J., Pisano G., Shuen A. Dynamic Capabilities and Strategic Management // Strategic Management Journal. — 1997. — Vol. 18, No. 7. — P. 509–533.

2 Toshpulatov I.A. Yengil sanoat korxonalari raqobatbardoshligini boshqarish tizimini takomillashtirish // «Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar» ilmiy elektron jurnali. — 2019. — № 2 (mart-aprel), Nazarova A.N. To'qimachilik sanoatida investitsiya muhiti va unga ta'sir qiluvchi omillar tahlili. — 2025. — B. 9–12. DOI: 10.5281/zenodo.17597203., Burxanov A.U. Korxonalar moliyaviy barqarorligi: monografiya. — T., 2019. — 160 b., Oqboyev A.R. Tadbirkorlik sub'yektlarining eksport faoliyatida xalqaro standartlarni joriy etishning metodologik asoslarini takomillashtirish (Farg'ona vodiysidagi to'qimachilik va tikuv-trikotaj korxonalari misolida): i.f.d. (DSc) diss. avtoreferati. — T., 2025., Baltabayev M.R. To'qimachilik sanoati eksport imkoniyatlarini rivojlantirishda marketing strategiyasi: iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. avtoreferati. — T.: TDIU, 2005., Haydarov N.H. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida korxonalar investitsion faoliyatidagi moliya-soliq munosabatlarini takomillashtirish masalalari: i.f.d. diss. — T., 2003.

So'nggi besh yil davomida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi dinamikasi shuni ko'rsatmoqdaki, 2025-yil yanvar-dekabr oylarida ushbu ko'rsatkich 2021-yilga nisbatan qariyb 1,8 barobarga oshdi (1-rasm).

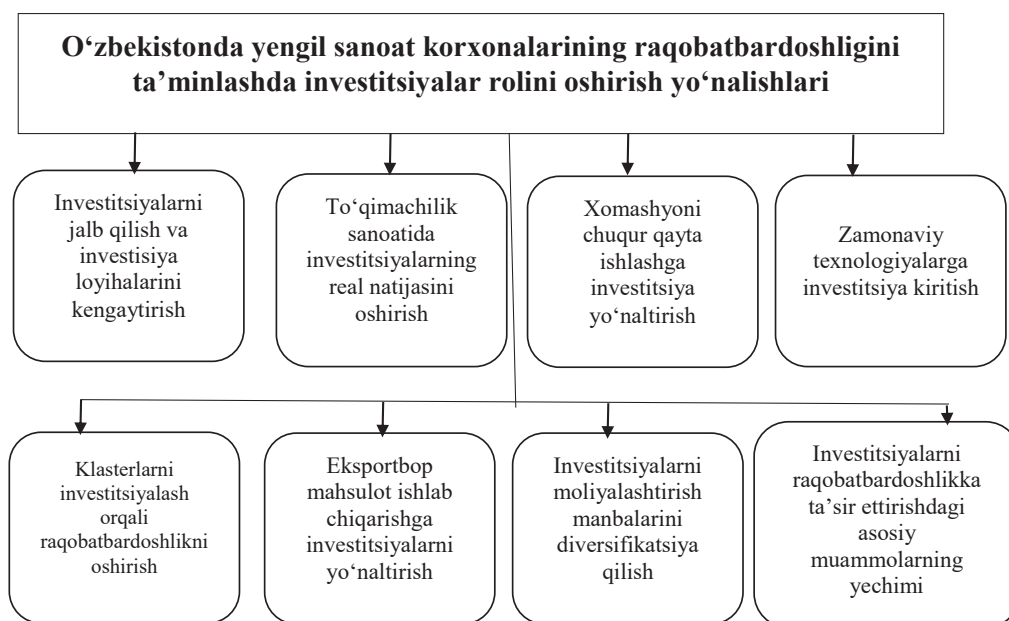

1-rasm. Asosiy kapitalga investitsiyalar dinamikasi³

■ hajm, trln so'mda ■ o'sish sur'ati

So'nggi besh yil ichida o'sish sur'atlarini ko'radigan bo'lsak, ular o'sib borish tendensiyasiga ega bo'lib, 2024-yilda eng yuqori o'sish sur'ati – 131,3 % kuzatilgan bo'lsa, 2025-yilning yanvar-dekabr oylarida ushbu ko'rsatkich 110,5 %ni tashkil etganligini ko'rish mumkin. O'zbekiston Respublikasi bo'yicha asosiy kapitalga investitsiyalarning texnologik tarkibida mashina, uskuna va inventarlarga 238,5 trln so'm investitsiyalar o'zlashtirilgan bo'lib, jami investitsiyalarning 40,3 %ini tashkil etdi, qurilish-montaj ishlari bo'yicha 282,5 trln so'm (jami investitsiyalardagi ulushi 47,8 %) va boshqa xarajatlarga 70,1 trln so'm (11,9 %) o'zlashtirildi. Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibida ishlab chiqarish sanoati yetakchilik qilmoqda. Amalga oshirilayotgan yirik investitsiya loyihalari natijasida ushbu iqtisodiy faoliyat turida jami moliyalashtirish manbalari hisobidan 160,5 trln so'm yoki jami asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning 27,2 %i o'zlashtirildi.

Bu borada eng muhim yo'nalishlardan biri investitsiyalarni jalb qilish va investitsiya loyihalarini kengaytirish bo'lib, O'zbekistonda investitsiya muhitini yaxshilash umumiy iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishiga aylandi. 2017-yildan 2025-yilgacha mamlakat iqtisodiyotiga barcha manbalar hisobidan 196 mlrd dollar investitsiya, shundan 87 mlrd dollar xorijiy investitsiya jalb qilingan, 2025-yilda investitsiyalar hajmi 40,2 mlrd dollardan oshgan. Yengil sanoat nuqtayi nazaridan bu jarayonning ahamiyati shundaki, xorijiy investitsiyalar nafaqat moliyaviy resurs, balki zamonaviy texnologiya, boshqaruv tajribasi, xalqaro standartlar va tashqi bozorlarga chiqish kanallarini ham olib kiradi. Shu sababli ilmiy jihatdan xorijiy investitsiyalarning ta'sirini: **Xorijiy investitsiya → texnologiya transferi → mehnat unumdorligi → mahsulot sifati → eksport raqobatbardoshligi** zanjiri orqali baholash mumkin (2-rasm).

2-rasm. O'zbekistonda yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalar rolini oshirish yo'nalishlari⁴

3 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari.

4 Muallif tomonidan tuzilgan.

Keyingi muhim yo'nalish bu to'qimachilik sanoatida investitsiyalarning real natijasi bo'lib, bu yo'nalishda eng muhim natijalardan biri tarmoqda investitsiyalarning sezilarli darajada ko'payganidir. Masalan, 2025-yil yakunlariga ko'ra, O'zbekiston to'qimachilik sanoatida ishlab chiqarish hajmi **134 trln so'm**, o'zlashtirilgan xorijiy investitsiyalar **2,1 mlrd dollar**, eksport **2,5 mlrd dollar** va bandlik **623 ming kishini** tashkil etgan. Bu ko'rsatkichlar investitsiyalarning tarmoqdagi raqobatbardoshlikka ta'siri borligini ko'rsatadi. Biroq ilmiy tahlilda investitsiya hajmining o'zi yetarli mezon emas, bir **dollar investitsiya hisobiga qancha qo'shimcha eksport, ish o'rni, qo'shilgan qiymat va mehnat unumdorligi yaratilganini** ham baholash zarur.

Xomashyoni chuqur qayta ishlashga investitsiya yo'naltirish ham tarmoqda raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Yengil sanoat raqobatbardoshligini oshirishda eng muhim tarkibiy o'zgarish bu paxta → tola → ip → mato → trikotaj → tayyor kiyim zanjirini shakllantirishdir, chunki bu borada Muhtaram Prezidentimiz tomonidan paxta tolasini qayta ishlashni yanada chuqurlashtirish, gazlama, trikotaj va tayyor mahsulot ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasini oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan edi. Buning iqtisodiy mohiyati shundaki, bir xil miqdordagi paxta xomashyosidan ko'proq qo'shilgan qiymat olish imkoniyati paydo bo'ladi. Shuning uchun investitsiyalarning raqobatbardoshlikka ta'sirini faqat korxona quvvatining o'sishi bilan emas, balki bir tonna xomashyo → yaratilgan qo'shilgan qiymat ko'rsatkichi orqali ham baholash ilmiy jihatdan maqbul hisoblanadi.

Zamonaviy texnologiyalarga investitsiya kiritish ham raqobatbardoshlikni oshirishning muhim yo'nalishi sifatida boshqa tarmoqlar singari yengil sanoatda ham katta ta'sirga egadir, chunki investitsiyalarning yana bir muhim yo'nalishi **texnologik modernizatsiya** bo'lib, amaliy jihatdan qaraydigan bo'lsak, 2025-yilda Andijondagi "WBM Fabrics" korxonasida 50 mln dollarlik investitsiya loyihasi doirasida Italiya va Germaniyadan yuqori texnologik uskunalar o'rnatilib, matoni bo'yash va gul solish jarayonlari yo'lga qo'yilgan bo'lib, korxonaning yillik quvvati 24 ming tonnani tashkil etadiki, ushbu misol investitsiyalarning raqobatbardoshlikka **ekstensiv emas, intensiv ta'sirini** ko'rsatadi. Shu jihatdan qaraganda, investitsiyalar yengil sanoat korxonalarida ishlab chiqarish quvvatini oshiradi, mahsulot sifatini yaxshilaydi, energiya va mehnat sarfini optimallashtiradi, mahsulot turlarini ko'paytiradi, xalqaro bozor talablariga moslashish imkonini beradi. Shuning uchun yengil sanoatda investitsiya siyosatining asosiy maqsadi **ko'proq investitsiya jalb qilish emas, raqobatbardoshlikni ko'proq oshiradigan investitsiyalarni jalb qilish lozim deb hisoblaymiz.**

Klasterlarni investitsiyalanish orqali raqobatbardoshlikni oshirishning ta'sirchan mexanizmlaridan biri sifatida qayd etish lozim, chunki O'zbekistonda yengil sanoatda klasterlashuv jarayoni investitsiyalar samaradorligini oshirishning muhim mexanizmiga aylanmoqda. Klaster modelida paxta yetishtirish, xomashyoni qayta ishlash, ip-kalava, mato, bo'yash, trikotaj va tayyor kiyim ishlab chiqarish bosqichlari o'zaro bog'lanadi. Masalan, 2026-yil mart oyida Buxoro viloyatidagi "Merganteks" paxta-to'qimachilik klasteri tarkibidagi "Nigora" fabrikasida 35 mln dollarlik investitsiya loyihasi asosida paxta xomashyosidan tayyor mato va kiyim-kechakkacha bo'lgan uzluksiz ishlab chiqarish zanjiri yo'lga qo'yilgani qayd etildiki, ushbu holatni ilmiy jihatdan vertikal integratsiyaga asoslangan investitsion model sifatida baholash mumkin. Uning asosiy afzalligi: xomashyo xarajati → logistika xarajati → qayta ishlash xarajati → tayyor mahsulot tannarxi zanjirida xarajatlarni optimallashtirish imkonini yaratishdir.

Respublikamizda yengil sanoat korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda investitsiyalarning rolini ko'rsatib beradigan jihatlardan biri yana biri bu eksportbop mahsulot ishlab chiqarishga investitsiyalarni yo'naltirish bo'lib, raqobatbardoshlikning eng muhim natijalaridan biri bu tashqi bozorda mahsulot sotish qobiliyatidir. Tahlillarga qaraydigan bo'lsak, 2025-yilda to'qimachilik mahsulotlari eksporti 2,5 mlrd dollarga yetgan. Shu bilan birga, tarmoqda 623 ming kishi band bo'lganki, demak, investitsiyalar: **ishlab chiqarish → eksport → valyuta tushumi → investitsiyalarni qayta moliyalashtirish** doirasini shakllantirmoqda. Biroq bu yerda muhim muammo mavjud: eksport hajmining o'sishi avtomatik ravishda yuqori raqobatbardoshlikni anglatmaydi. Eksport tarkibida **tayyor kiyim-kechak, brendli mahsulotlar va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushi** ham baholanishi lozim deb hisoblaymiz.

Respublikamizda yengil sanoat korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda investitsiyalarning rolini oshirish yo'nalishida investitsiyalarni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish jarayoni ham hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu jihatdan to'qimachilik va tikuv-trikotaj korxonalarini investitsiya bilan ta'minlashda davlat va tijorat banklari resurslari, xalqaro moliya institutlari, xorijiy bank kredit liniyalari va maxsus kredit mexanizmlaridan foydalanish nazarda tutilgan. Xususan, 2020–2025-yillarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish uchun O'zbekiston Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining **300 mln dollarlik kredit liniyalari**, tijorat banklari kreditlari, xalqaro moliya institutlari va xorijiy banklar kredit liniyalaridan foydalanish belgilangan. Bu yondashuvning ijobiy tomoni korxonalarning faqat o'z mablag'lariga qaramligini kamaytirish hisoblanadi, ammo, fikrimizcha, ilmiy nuqtayi nazardan investitsiya manbalari **arzonligi, muddati, valyuta xavfi va investitsiya loyihasining qaytish muddati** bo'yicha baholanishi zarur bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida amalga oshirilgan ilmiy tahlillardan kelib chiqib, ta'kidlash mumkinki, bugungi kunda yengil sanoat tarmog'ida investitsiyalarning raqobatbardoshlikka ta'sir etishidagi asosiy muammolardan biri bu O'zbekistonda investitsiyalar hajmini oshirish bo'yicha sezilarli natijalarga erishilgan bo'lsa-da, **investitsiya hajmi bilan raqobatbardoshlik natijasi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri va proporsional bog'liqlik mavjud deb qarashning mavjudligi bo'lib, vaholanki, tarmoqda** investitsiyaning samarasi quyidagi omillarga bog'liq bo'lib qolmoqda: Ya'ni, investitsiyaning texnologik tarkibi, uskunalarining innovatsion darajasi, ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsiyenti, mehnat unumdorligi, mahsulotning qo'shilgan qiymati, eksportga yo'naltirilganlik, energiya sarfi, logistika xarajatlari, xalqaro sertifikatlash va marketing va brendlashga va shu kabilarga.

Shuning uchun **investitsiya hajmini oshirishdan investitsiya samaradorligini oshirishga o'tish** O'zbekiston yengil sanoati uchun muhim ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

O'zbekistonda yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalar rolini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar **tarmoqni xomashyoga yo'naltirilgan ishlab chiqarish modelidan yuqori qo'shilgan qiymatli, texnologik va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish modeliga o'tkazishga qaratilgan**. Bunda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, zamonaviy texnologik uskunalarni joriy etish, klasterlarni rivojlantirish, paxta xomashyosini chuqur qayta ishlash, tayyor mahsulot ishlab chiqarish va eksport infratuzilmasini rivojlantirish asosiy mexanizmlar bo'lmoqda.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalarning rolini oshirishda quyidagilarga alohida e'tibor berish lozim deb hisoblaymiz.

Birinchidan, ishlab chiqarishni texnologik modernizatsiya qilish va raqamlashtirish, **ikkinchidan**, innovatsion va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishga investitsiya kiritish, **uchinchidan**, eksport salohiyati va xalqaro bozorlarga chiqishni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, **to'rtinchidan**, inson kapitali va ilmiy-tadqiqot salohiyatiga investitsiyalarni ko'paytirish yengil sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlashda investitsiyalar rolini oshirishga ijobiy ta'sir qiladi deb hisoblaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-sentabrdagi "Yengil sanoat sohasida yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport hajmini oshirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish to'g'risida" PF-174-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-7737257>
3. Porter M.E. *The Competitive Advantage of Nations*. – New York: Free Press, 1990; Porter M.E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. – New York: Free Press, 1985.
4. Krugman P. Competitiveness: A Dangerous Obsession // *Foreign Affairs*. – 1994. – Vol. 73, No. 2. – P. 28–44.
5. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // *Journal of Management*. – 1991. – Vol. 17, No. 1. – P. 99–120.
6. Prahalad C.K., Hamel G. The Core Competence of the Corporation // *Harvard Business Review*. – 1990. – Vol. 68, No. 3. – P. 79–91.
7. Teece D.J., Pisano G., Shuen A. Dynamic Capabilities and Strategic Management // *Strategic Management Journal*. – 1997. – Vol. 18, No. 7. – P. 509–533.
8. Toshpo'latov I.A. Yengil sanoat korxonalari raqobatbardoshligini boshqarish tizimini takomillashtirish // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar* ilmiy elektron jurnali. – 2019. – № 2 (mart–aprel).
9. Nazarova A.N. To'qimachilik sanoatida investitsiya muhiti va unga ta'sir qiluvchi omillar tahlili. – 2025. – B. 9–12. DOI: 10.5281/zenodo.17597203.
10. Burxanov A.U. *Korxonalar moliyaviy barqarorligi*: monografiya. – T., 2019. – 160 b.
11. Oqboev A.R. Tadbirkorlik subyektlarining eksport faoliyatida xalqaro standartlarni joriy etishning metodologik asoslarini takomillashtirish (Farg'ona vodiysidagi to'qimachilik va tikuv-trikotaj korxonalari misolida): i.f.d. (DSc) diss. avtoreferati. – T., 2025.
12. Baltabaev M.R. To'qimachilik sanoati eksport imkoniyatlarini rivojlantirishda marketing strategiyasi: iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. avtoreferati. – T.: TDIU, 2005; Haydarov N.H. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida korxonalar investitsion faoliyatidagi moliya-soliq munosabatlarini takomillashtirish masalalari: i.f.d. diss. – T., 2003.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>